

Svar på skriftligt spörsmål SSS 10/2018 rd

Svar på skriftligt spörsmål om att trygga självstyret för Tammerfors universitet

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 10/2018 rd undertecknat av riksdagsledamot Outi Alanko-Kahiluoto /gröna m.fl.:

Ämnar undervisningsministeriet sträva efter att trygga att inrättandet av det nya stiftelseuniversitetet i Tammerfors och att dess instruktion respekterar såväl grundlagen och universitetslagen som det självstyre för universitetet som fastställs i dessa lagar?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Sedan 2010 har universitetet utöver självstyrelse även haft ställning som självständig juridisk person. Universitetet verkställer sin autonomi i enlighet med bestämmelserna i universitetslagen. Universitetets egen organisering och beslutandet om dess instruktion är väsentliga frågor vad gäller universitetets autonomi. Enligt universitetslagen beslutar universitetets styrelse om dess instruktion. När universitetets styrelse beslutar om instruktionen ska den beakta bestämmelserna i universitetslagen.

Universitetets styrelse väljs och dess mandatperiod fastställs av ett av universitetssamfundet tillsatt kollegialt förvaltningsorgan (vid stiftelseuniversitet ett konsistorium). Konsistoriets sammansättning och antalet medlemmar i det bestäms genom universitetets instruktion på grundval av 26 § i universitetslagen. Styrelsen godkänner således instruktionen. Eftersom det mellan konsistoriet och styrelsen råder ett ömsesidigt beroendeförhållande såsom beskrivs ovan, måste frågan om förfarandet under övergångsperioden avgöras när det nya universitetet i Tammerfors inrättades.

Grundandet av det nya universitetet i Tammerfors fastställs genom lagen om ändring av universitetslagen (940/2017) och lagen om införande av en lag om ändring av universitetslagen (942/2017, en s.k. införandelag). Enligt dessa lagar inleder det nya stiftelseuniversitetet i Tammerfors sin verksamhet den 1 januari 2019. I 3 § i införandelagen bestäms om organiseringen av universitetet före sagda datum.

Styrelserna för de samgående universiteterna (Tammerfors universitet och Tammerfors tekniska universitet) har i enlighet med 3 § i införandelagen valt det nya universitetets styrelse för övergångsperioden. Det nya universitetets kollegiala förvaltningsorgan (konsistoriet) ska inleda sin verksamhet senast den 1 april 2018. Det kräver bland annat att övergångsperiodens styrelse före detta datum vidtar åtgärder som gör det möjligt att välja konsistoriet i fråga. Övergångsperiodens styrelse väljer också det nya universitetets första rektor. Enligt införandelagen ska det

Svar på skriftligt spörsmål SSS 10/2018 rd

nya universitets förvaltningsorgan – i synnerhet övergångsperiodens styrelse samt rektorn och det kollegiala förvaltningsorganet (konsistoriet), vilka väljs senare – och de samgående universiteten tillsammans även organisera det nya universitets förvaltning och övriga tjänster samt beslutsfattande så att universitet kan inleda sin verksamhet den 1 januari 2019. Det nya universitets organ kan ta beslut, ingå förbindelser och vidta rättsåtgärder för det under grundande varande universitets räkning.

Styrelsen för övergångsperioden vid det nya universitetet i Tammerfors har på grund av de ovan beskrivna lagstadgade uppgifterna och tidsschemana haft rätten och även skyldigheten att fastställa universitets instruktion och valinstruktion. Utan dessa kan konsistoriet varken väljas eller inleda sin verksamhet. Det är viktigt att konsistoriet inleder sin verksamhet så att man därigenom utan dröjsmål såsom grundlagsutskottet förutsätter kan övergå till normalt förfarande för stiftelseuniversiteten vad gäller valet av styrelsen och den övriga verksamheten. Konsistoriets första uppgift är att i enlighet med universitetslagen välja det nya universitets första styrelse och besluta om dess mandatperiod. Vid behov kan den styrelse som valts av konsistoriet ändra universitets instruktion genom ett sedvanligt majoritetsbeslut, genast eller senare under universitets verksamhet.

Grundlagsutskottet har i utlåtandet GrUU 43/2017 rd behandlat valet av den första styrelsen för det nya universitetet och där förutsatt "att den tidsmässiga varaktigheten för de övergångsarrangemang som innebär ett undantag från det som föreskrivs om styrelsen för ett stiftelseuniversitet i 24 § i universitetslagen begränsas enbart till det nödvändiga". Grundlagsutskottet uttryckte dessutom "att kulturutskottet kan genomföra begränsningen exempelvis så att det nya stiftelseuniversitets kollegiala organ väljer det nya universitets styrelse för en normal mandattid så snart organet har konstituerat sig."

Kulturutskottet redigerade lagförslaget till att motsvara grundlagsutskottets utlåtande och underströk även "att mandattiden för övergångsstyrelsen ska begränsas till det nödvändiga" (KuUB 14/2017 rd). Kulturutskottet konstaterade i sitt utlåtande även att det, på basis av den utredning utskottet erhållit, "i det föreliggande fallet är motiverat att gå in för en övergångsstyrelse som väljs av de samgående universitetens styrelser på det sätt som föreslås i propositionen."

I sitt utlåtande och sitt betänkande tog grundlagsutskottet och kulturutskottet alltså inte ställning till omfattningen eller begränsandet av befogenheterna för övergångsperiodens styrelse, utan till varaktigheten av övergångsarrangemangen. Frågan om varaktighet har avgjorts i lagen om införande, genom en ändring infogad av kulturutskottet. Undervisnings- och kulturministeriet anser att befogenheten för övergångsperiodens styrelse således är allmän och omfattande såsom föreskrivs i 3 § i införandelagen i fråga om beredning. Undervisnings- och kulturministeriet understryker att det med hänsyn till såväl Tampere3-projektet i dess helhet som universitetets personal och studerande är nödvändigt att man så effektivt och omsorgsfullt som möjligt förbereder sig på att det nya universitetet inleder sin verksamhet den 1 januari 2019.

Vad gäller universitets styrelse och offentligrättsliga kollegium, föreskrivs i universitetslagen att de var för sig väljer sin ordförande bland sig. I fråga om ordföranden för stiftelseuniversitetets

Svar på skriftligt spörsmål SSS 10/2018 rd

konsistorium finns det inte några regler. Förfarandet som infogats i det nya universitets instruktion avseende att universitetets provost tjänstgör som ordförande motsvarar dagens praxis hos Aalto-universitetet och Tammerfors tekniska universitet. I det nya universitetets instruktion har också fastställts att konsistoriet väljer en vice ordförande bland sina professorsmedlemmar, under vars ledning styrelsens utnämningsprocess i konsistoriet behandlas. För jämförelsens skull bör nämnas, vad gäller fakulteternas och med dem likställiga enheters förvaltningsorgan med flera ledamöter, att det i universitetslagen föreskrivs att enhetens chef är ordförande för organet.

Undervisnings- och kulturministeriet kontrollerar noggrant inrättandet av det nya universitetet i Tammerfors. Ministeriet respekterar även universitets rätt att inom ramen för universitetslagen och införandelagen besluta om sin egen instruktion och hur det organiserar sig.

Helsingfors 28.2.2018

Undervisningsminister Sanni Grahn-Laasonen